

Մանգրումի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԻՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ԻՔԻՆՃԻ ՍԵՆԷ

1867 ՄԱՐՏ 29 ՉՈՐՇԷՄՊԻՆ

ՆԻՒՄԵՐՈ 313

Մանգրումի Էֆեմար համար 6 ետևի տեղում 300 տարեկան փայտեղ, տեղի գրքերի, բոլոր փայտեղ տարեկան 200 զն" օլուզ, ալթը 100 զն" օլուզ, և Երևանի տարեկան 50 ար փայտեղ տարեկան արք:

Իլանաթըն պէտէր Ինի, պէրիսի տեղատա 5, Իքի Եր տեղատա 2, վէ Իլանաթըն պէտէր տեղատա 1 Եր Գուրուշ ալթընաթ արք:

Մէթուզ վէ տարեկ, Պէր-օրուշ տարեկ Ե լուս 467 Երևանի տարեկ ԼԵՎԱՆՑ ԶԵՐԱՆՑ ԹԱՎԻԱ. ՆԵՐՄԵՆ, ԷՄԱՐԵՆ 8. Փանոսեան ԷՆՆԵՐԻԷԷՄԱՐ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽՈՐԻՃԻՑԵՐ

Բրուսիա, Ֆրանսա վէ Ֆիլեմէնկ տեղ-լէթիւրի պէյնիստէ Լիւքսեմպուրկ մաստէ-սինէ տայիր վուգու պուլան միւզաքէրաթ վիէննատա Էէր քէսին էնտիշէ վէ մէրաքը-նը մուճիպ օլմուշ տուր: Բրուսիա տեղլէթի Լիւքսեմպուրիոն Ֆրանսան թէրք օլուն-մասընա իթի մուգալէլէ իլէ բուշի բիզա կէօսթէրէճէք օլմուշ իմիշ, եանի, 1. Լիւք-սեմպուրկ գալէսինն Էրգըմասը, 2. Մա-էսթրիք գալէսինն վէ Լօրրէն իլէ Սարպը-րիւք էնալէթիւրինն պիր մրգատարընը Բրու-սիան վէրիւմէսի:

— Ֆրանս նամ գաղէթա, Երուան, Սըրպ, Ուլան Պուղտան վէ Գարատաղ Զիւքիւմէթ-լէրի պէյնիստէ ազար մուանէտէ վուգու պուլտուղու հալատիսինն խիւաֆէ չըգարմըշ տըր:

— Բուսիա տեղլէթի, Բէթրսպուրկտան Մօսկուան գատար օլան չըմէնտըֆէրինն սաթմաղա գարար վէրմիշ օլուպ, չու բա-զարլըզա կիրիշմէք իշին Մ. Ապաղա վէ Մ. Սթիւկից նաման սահիպ սէրմանէլէր օլ ճա-նիպէ Էօլմու օլմուշլար տըր:

— Բուսիա տեղլէթի թէպատարնտան օ-լարազ, Գաթօլիք մէվիէսինտէն պուլունան-լար իշին Բուսիա տեղլէթի Բէթրսպուրկտա պիր Սինօթ ինտա իթմէք Նիլէթինտէ իմիշ, Պու սուրէթլէ մէմալիթի Բուսիա տեղլէթի պուլուն-նան Գաթօլիքիւք, Բարա հալրէթլէրինն Բուսիան խտարէսի Զիւքիւմէթ թահիլընտան չը-գարլըզաղը պէտիշի տիր:

— Գօրէնհակտան մարտ 28 թարիխլէ ա-լընան խապէլէրէ կէօրէ, բրէնա Ժան ալա-ֆրանկա մարտ 50 տա Աթինան կիթմէք Իւզըն Էօլա չըգաճաղը: Երուան գրալը տալիս տօղրու Բէթրսպուրկա կիտիպ, Օլկա Գօթմանիսօֆա Տիւլէսասը իլէ Նիշանլան-մասը զիյնէթինն ինրա իտիպ, մայիս աեռն-տա տալիս Գօրէնհակ կիտէճէթլէր իմիշ:

— Ֆրանսա իմէրաթօրունուն վէլիի ա-տը բրէնա Նարօլէօն, Էլան քէսպի իֆա-

գաթ իտէմէմիշ վէ թապիպլէր Բիթօրտօ համալարընա կէօնտէրիլմէսինն թէրթիպ իթ-միշլէր տիր:

— Իթալիա տեղլէթի թարաֆընտան Մէմէքէթլէն պէյն բրէնա Շարլը ճէնապլէ-րինն Մօրիս վէ Լազար Նիշանլընն պիրիննի գօրտօնու իթա գըլընմըշ տըր:

— Բարա Զիւքիւմէթի իլէ Բրուսիա տեղ-լէթի պէյնիստէ, պիր ալթը արապա վաթի-գան սէրանընա կիրմէսի, Էմուաթընտան տօլաեը վուգու պուլան մուարազա, պուլ-տան պլօյլէ չու տեղլէթին մուաթթալ օլմա-սը Բարա հալրէթլէրի Զիւքիւմէթի թարա-ֆընտան գապուլ օլունարազ թէսպիյէ օլուն-մուշ տուր տէնիլի:

ՆԵՎԻՅԷ

Լօնտոնտա սալթ Նիսա թայիֆէսինտէն օլա-րազ 15000 չարկաճը վարըմըշ, Բարյամէն-թօ ազաթընտան Մ. Լէյրտ, Օտտֆէլլոյ նամ չիրքէթլէ տալիլ օլմուշ տուր: Ամէրի-գանըն Օնիյա նահիյէսինտէ 140 էնալիսի օ-լան պիր քէօլտէ 6 քիլիսէ վարըմըշ:

Բէք Էաղընտա Երուսաղէմտէ օլան թահ-րիրի նուֆուստան անալընտըղընա կէօրէ, չէնրի մէգըլէրտէ 7000 Նէհուտի, 5000 Միւս-լիւման, վէ 5400 Խրիսթիան վարըմըշ:

Փարիսին Վանտօն մէյտանընտա օլան «Զօ-թէլ Պրիսթէլ» ին պիրիննի գաթը, Էթսթօ-գիսիօնուն խիթամընա գատար, կիւնիլիւ 60 ինկիլիք լիւսարնա Բօրթուգալ գրալը վէ գըրալիշաը իշին քիրալանմըշ տըր:

Պէրմիսկէամտա պիր չէքէրլէմէճի մաղա-զասը Էանարազ, սահիպ 15000 լիւս զայպ իթմիշ, վէ իշնիլէրիտէն 100 քիլիշ պօշտա գալմըշլար տըր:

Սըր Մօսէս Մօնթէֆիյէր իսմինտէ պիր ինկիլիք Նէհուտի, պուլունտան սէքիզ սէնէ մուգատէմ, Երուսաղէմտէ Նէհուտի միլլէ-թի ֆուգարակեանը իշին պիր խայրաթիւա-նէ ինչա իթտիրմիշ օլուպ, միւմայիլէյ Կէ-չէն սէնէ պիտ տէֆաթ զիյարէթլէ կիտէրէք:

մուգատէմի ինչա իթտիրմիշ օլուգու խայրաթիւանէյէ Էաղըն, զայէթ ճէսիմ պիր Էնի խայրաթիւանէ տահա պաշլաթմըշ տըր:

Կէչէն Ամէրիգա մուհարէպիսի Էիւզիւն-տէն, ինկիլիթէրանըն Էիւն իրլիյի մէրքէզի օլան Պրատֆըրտ չէնրի, Կէրէք ախոլ ու ի-թա վէ Կէրէք ալալի ճիւլէթիլլէ զայէթլէ ի-լէրիլէմիշ տիր: Չէօյլէ քի 1865 սէնէսինտէն Էվիլլէրի մէգըլէր մէմէքէթտէ սէնէտէ 8,000,000 լիւսարգ ախոլ ու իթա օլմաղտա իթէն, օնտան սօնրա 15,000,000 լիւսարգ օլմանա պաշլաթմըշ: վէ էնալիսի տալիս 15,000 տէն 407,000 օլմուշ տուր:

Թէրիթօրի Նամ գաղէթա Միւճթէմէյը Ամէրիգատա չու Էաղընլարտա Էաղան գար-լար հաղընտա չու հիսապը վէրմիշ տիր: «Հար Էնրին Էիւզիւնիւ 1500 միւ ուղուն-լուղունտա, 500 միւ էնիլիլլէնտէ 1 էր անաղ Էանի 12 բարմաղ Էիւ քսիլլիլլէնտէ գալալմըշ տըր: պա թալսմին պիր տէօնիւմիւնէ (պիր ինկիլիթէրա տէօնիւմիւ թաղրիպան տէօրթ Օսմանը տէօնիւմիւնէ միւսալի տիր), 15 թօնէլաթօլուգ հիսապ իթտիրմիշ հալտէ, պիր Սքուայր (քառակուսի) միլիոնէ 3200 թօնէլաթօ. տիրմէքտիր քի, պու հիսապըրա ճէման Էաղան գարըն Էէքիւնի 4,460,000,000 իտէր, պու հիսապ կէօսթէրի քի չու 3-4 կիւն իշինտէ Էաղան գար Ամէրիգա պու-լունալըտան պէրու, Միւճթէմէյը Ամէրի-գատա հալը օլան պուղտայըն օն միւլի տի-մէք տիր:»

Միւճթէմէյը Ամէրիգատա 1866 սէնէ-սինն իշինտէ 15269 բաթէնթ վուգու պուլ-մուշ տուր: պուլարտան 9450 սի թաշրա ի-շին, վէ 9240 ու տալիլի Միւճթէմէյը Ա-մէրիգա իշինքի 127 սի ինկիլիթէրա թէպա-ասը իմալաթըմըշ:

Շիմալի Գօնֆէտէրապիյօն օրսուսու 5 սէ-նէնն իշինտէ 895,000 թալիլի սաղլամ աա-քէրէ մալիք օլաճաղըմըշ:

«Փէնէրալ Սայտըն» նամ ճէմիլլէթի ի-միյէ քիթապիսանէսինտէ մէշնուր Պէնմամին Ֆըրանկիլինն քէնտի էլ Էաղըն օլարազ չու մէքթուպ կէօրիւնմիւշ տիր:

11 Յիւլիան 5 յուլիս 1775 .

« Մըսթըր Սթրայան . — Սիգ աղայը Բար-
լամէնթուն օլտուգտան մաստապ , հէմ տախի
պիր Սիրայապընըզ , անճագ սիգ օլտուգտուզ
վաթանըմըզըն խարապ , վէ պէտպախտիյէ-
թինէ սէպէպ , եագտըն , եագտըն , իհրագ
իյլէտին շէհրլէրիմիզի , վէ պօղազլատըն
գաթլ իյլէտին զավալլը անալիլէրիմիզի , պիր
տէֆա օլտուն նէզար իյլէ էլլէրինէ օնլար սէ-
նին մէզնէպտաշլարընըն գանլարըլա պօյան-
մըշլար տըր , սէնին իլէ բէք զիեատէ տօսթ
ուտուգ , սէն շիմօի պէնիմ տիւշմանըմ սըն
վէ պէն տախի սէնին . — Պ . Ֆրանկլին : »

Ինկիլթէրա գըրալիչասը թարաֆընտան
կէլէճէք 1868 սէնէսինտէ Լիտստէ տախիլի
սանաիյէյէ տայիր պիր սէրկի քիւշատը էմր
օլունմուշ տուր քի , շիմօիտէն գօմիթէսի
մուամէլաթա պաշլամըշ տըր :

Լօնտրատա Մ . Ուիլիսամ Ֆրէտէրիկ Իս-
մինտէ մէշնուր պիր բիյանօճու էօլէրէք ,
վարիսլէրինէ 70,000 լիրա վարիյէթ պըրագ-
մըշ տըր :

Էքսթրաիտիօնուն խիթամընա գատար ,
փարիզին Բոյալ թէթաթրօսունտա հէր պիր կի-
ճէսի 5000 ֆըրանկա օլմագ իւզըն մաստուա-
գէլ Մէնզըն նամ մէշնուր Ագթօրիս իճրայը
օնուն իտէճէյիմիշ :

Ֆրանսանըն նատիր իւլ էմսալ շայիրլէ-
րինտէն օլուպ , 1857 սէնէսինտէ վէֆաթ
իթմիշ օլան Պէրանօէնին գըզ գարընտաշը
104 եաշընտա օլտուգու հալտէ , զայէթ տինճ
օլուպ , փարիզին Տէ Ձուագօ եանի գուշլար
նամ մանասթըրընտա մայրապետ իմիշ :

Փարիսին ումումի թէլէկրաֆ գօմբանեա-
սը , Սիպէրիեանէ տախի պիր թէլ ուզաթ-
մագ իւզըն մէշվէրէթ իթմէքտէ իմիշ :

Փարիս Էքսթրաիտիօնունըն զայէթ ճէ-
սիմ պիր պանճէ իշլինտէ եարըմըշ օլտուգու
մալիւմ տիր քի , պօնունա եարըմ միլիօն
(քուպէք) եարտալըմըշ , տէմիր իմալաթլա-
րը 15200 թօնէլաթօլումուշ քի , օնլարտան
40,000 թօնէլաթօլումու մաքինայա մախսուս
օլան սալօնտալըմըշ , պու սալօնլարըն բէն-
ճէրէլէրինին սաթհը 55,700 սընալը եարտա
եէր զապթ իթմիշ տիր , վէ օպիրլէրինին
25,000 եարտա , սալթ Էքսթրաիտիօնուն պի-
նասը 140,184 քառակուսի եարտալըմըշ քի ,
61,000 եարտասը էմթալը Ֆրանսա , 24,655
եարտասը Ինկիլթէրա , վէ 2,900 իւ Միւճ-
թէմէյը Ամէրիգա իշին օլանաղըմըշ :

Էքսթրաիտիօնա պաշգա միլիթլէր պիզիմ
կէօղիւմըզլէ պաղմայրպ , հիպտէ գաբանագ
սանաթը իլէրիլէտէճէք վագթը ֆուրսաթը-
նը գաշըրմաեալըմ նիյէթիլէ , չօգ էվլէլլէ-
րինտէն տիւշիւնմէքտէ , միւթաալեա իթմէք-
տէ վէ մասնուաթլարընը տախի անգաբիպ
եէթիշտիրմէյէ չալըշմագտա տըրլար , պու
ճիւմլէտէն օլան միտալ տէլի պիր թանէթինի
պէեան իտէլիմ , պուստան պիր գաշ կիւն
էվլէլի Սէնթըրըլ գօմիթէ թարաֆընտան ,
Լօնտրանըն ամլէլէ իշնի կիւրիւհիւ Գօրթ հօ-
թէլէ միթինկէ տալէթ օլունմուշլար տըր ,
վէրտիլէրի գարար շուվէճ իլէ տիր , ապ-
րիլ 15 ինտէն պէտ իլէ պիրէր հաթթա ֆա-
րիտտէ գալմագ իւզըն անաթ օտիպլէրին-
տէն կէօնտէրէճէքլէր տիր , հասպէլ վուզու
շու վէսիլէ իլէ իլլէրինտէն էօլիւմ տախի

գուհուր իտէր իսէ , ֆամիլեալարընա 400
լիրա վէրիւմէք իւզըն սիկուրթասը տախի
պէրապէր օլարագ 70 շիլին մէսարիֆ կի-
տէճէյիմիշ , մէզքիւր միթինկտէ տէլիլ քի
սալթ իշնիլէր պուլունմուշլար , իլլա Սըր
Յուզակ Բօնի , լօրտ Րընէլայն , Մ . Պլանտ-
լարտ կիպի զաթլար տախի պուլունմուշլար
տըր :

Նիւ-Եօրգ Հէրալտտա եաղըտըղընա կէօ-
րէ Ամէրիգա սէնաթօ մէճիսի ազալարընըն
պօլարը պիրպիրլէրի իւզըրինէ 5 անագ 401-
բարմագ , եանի 70 1-2 բարմագ իմիշ , պու-
լարտան 14 ի 6 անագ , Մ . կօվըն հէբսինտէն
ուզունուլումուշ 6 անագ 31-1 բարմագ վէ
կարէթ Տէյվիս հէբսինտէն գըսասը 5 անագ
31-1 բարմագ , պիր պիրի իւզըրինէ գաֆալա-
րընըն էօլիւսիւ տախի 226-1 բարմագ իմիշ քի
բէք պիւլիւք գաֆա մագպուլ տէլիլ իմիշ :

Բարլամէնթօնուն եէնի նէշը իթմիշ օլ-
տուգու ճէտվէլ կէօսթէրի քի Ինկիլթէր-
անըն 52 մանէլլիտէ անալիլէ մախսուս օ-
լան էլլէնճէ , վէ իշրէթ մանէլլէրի բաղար
կիւնլէրի թէքմիլէն գաբամագտալըմըշ քի ,
պու շէհրլէրին եէքիւն անալիսի 31-1 միլ-
եօն իմիշ , անճագ պու նիգամ Ինկիլթէրա-
նըն հէր թարաֆընտա իճրա օլունմալագտա
իմիշ :

Հէր նէ գատար պիւթիւն Ինկիլթէրատա
թէքմիլէն գաբանըրտատա , պաղը մանէլլէ-
րինտէ ազալա քիլիսէսինտէն սօնրա , պիրա-
խանէ , թիւթիւնճիւ , շէքըճի տիւքեան-
լարընը եարըմ աշարլար , մէզքիւր մէմլէ-
քէթլէրտէ բաղար իրթէսինէ գատար գաբա-
լըմըշ :

Կէլէն Լէհիսթան մուհարէպէսինտէն Լէհ-
լիլէր իլէ պիրլիքտէ պուլունան Ֆրանսըզլա-
րը Բուսիա իմէրաթօրու աալա քիմէյէ տա-
նըլմանարագ քեաֆֆէսինի Սիպէրիյայէ կէօն-
տէրտիլէրի Ուրլըտ նամ զաղէթատա օգուն-
մուշ տուր :

Հիսապ օլունտուղունա կէօրէ , պու սէ-
նէ Բօմատա 21000 Ամէրիգան 700 Ինկիլիզ
վար ըմըշ :

Ինկիլթէրա տէվլէթի իշին 1860 տան
66 սէնէսինէ գատար 405 գըրիլը , վէ ատի
սէֆինէ սըբարըշ օլունուպ , ճէման 204905
թօնէլաթօլըմըշ , վէ 60 տան էվլէլիտէ 77
կէմի 116587 թօնէլաթօլուգ քի , պու հի-
սապ իլէ շու ազ պիր վագթըն իշինտէ Ին-
կիլթէրա պահրիյէսի 521492 թօնէլաթօլուգ
182 տտէտ ճէտիտ սէֆինէյէ տուա մալիք
օլումուշ տուր :

Մանարիստան քիպարլարը Ավսթրիա իմ-
բէրաթօրունա իւշ ատէտ գըրիլը կէմի հէ-
տիյէ իլլէմիշլէր տիր . Մանարիստան Ֆրան-
սուա Ժօզէֆ , վէ Էլիզապէթ իսիմլէրինտէ :

« Իթալիանըն գօլէրասը » . Սագընտա նէշը
օլունան շանանը իթինա իթմիլէ կէլէն-
քի իթալիա գօլէրասը հիսապընը շու վէճ
իլէ պիրիլէր . Շէօյլէ քի խասթալըգ սէքիզ
ման տէվամ իթմիշ , վէ էհալիտէն ալթըտա
պիրի , եանի եիւզտէ օն եէտիտի գատարը
գօլէրատան վուրուլումուշլար տըր , 59 էեա-
լէթլէրտէն 24 իւնտէ տալա գօլէրա վուզու
պուլմանըպ , սալթ 55 ինտէ օլումուշ տուր .
թէքմիլ իթալիա էհալիտի 21771534 քիլի

Թանմին օլունուպ 23577 քիլի գօլէրատան
վուրուլումուշլար , պուլարտան 12901 ի վէ-
ֆաթ իթմիլէր տիր , վուրուլանլարտան 14,
305 ը պէքեար , 9638 ի էվլէնմիշ , վէ 2319
ու տախի էրքէք , վէ տուլ գարըլարտան ը-
մըշ : Աթէնիւմ :

Ինկիլիզ Լայֆ-Պօթ (եանի գաղաղէտէ
օլան կէմիլէրի ֆուրթունա վագթինտէ գուր-
թարմագ իշին պիր նէվի սանտալ քի , էն
պիւլիւք ֆուրթունա վէ պօրալարտա տա-
եանըր պաթմագ) մէքթէպի թարաֆընտան
53 անագ պօնունտա , զայէթ տիլպէր , վէ
բէք զիյատէ տօնատըլմըշ օլտուգու հալտէ
մէզքիւր սանտալարտան ֆարիսէ պիր թա-
նէ կէօնտէրիմիշ տիր :

Պու անըն 12 սինտէն Բօմատան ալընան
խապէրլէրէ նէզարէն , հալա յունիս տեը տէ-
րէճէսինտէ սընագ օլուպ հէր քէս բէնճէրէ-
լէրի աշըպ օթուրմագտա իմիլէր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏՍԱԻԼԻՑԵԼԷ

Սապըգ Նարօլի պաշ գօնսօլօսու
Մ . Էփարտ Պաղ պէյ , Տէվլէթի ալի-
եէ թարաֆընտան Ամէրիգա էլ շիսի նասպ
ու թայեին գըլըմըշ տըր :

— Բուսիա իմբէրաթօրու թարաֆըն-
տան Տէր-սաատէթտէ օրթա էլշի պու-
լունան ժէնարալ ինեաթիէֆէ պիւլիւք
էլ շիլիք սըֆաթը վէրիմիշ օլուպ , պու-
տան պէօյլէ պիւլիւք սէֆարէթ սաեը-
լաճագ տըր : (Ամպասսատէօր) :

— Իշիտիլիշէ նէզարէն Սըրպ պէ-
յի րրէնա Միշէլ հաղըթլէրի եարընքի
կիւն Սըրպա ալսէթ իտէճէքլէր տիր :

— Պուստան ապրիլ 3 թարիլիլ
Գուրիյէեէ շու վէճ իւզըն եաղըմըշ
տըր :

Մահսուլ վագթի եաղաշտըգճա է-
եալէթ իմիլիլէն էմիլիլէթ իլիկի պիզէ գօր-
գու վիթմէքտէ տիր , իօրսըլըգ կիւն պէ-
կիւն չօղալմագտա վէ եօլար թէհլիլիլ
օլմաղա պաշլաեօրլար :

Մանուլ պու տէֆա եէնիտէն իշէ
պաշաեըպ , Մուտանեա չօրպաճըլարըն-
տան պիրիսինէ պիր մէքթուպ իրսալի ի-
լէ 30 պին զուրուշ իրսալ իլլէմէսինի վէ
շաեէտ տիյնէմէտիլէրի հալտէ պիզաթ
քէնտիսի կէլիպ ալաճաղըն պիլտիրմիշ
իտի :

Մէպաղը մէզպուր կէօնտէրիլիշ տիր,
շիւնքի գարըն կէլտիլի հալտէ, էօմբիւնիւ
թէհլիլէ թահլթընա վագ իթմէք տիլմէք
օլաճաղը աշիքեար տըր . Ֆագաթ պու
ճիւմէ հիւքիւմէթ գօնաղընտա գապ-
թիյէ գըթլըղը եօգ տուր , վէ զանն ի-
տէրիլ քի պիլարէ քէօյիլիլի իշին չօգ
պիլէ վար տըր էհալիլին իսթիրահաթլ-
նա թայեին օլունան մէզքիւր մէմուրաթ
թարաֆընտան գուհուրա կէլէն գուլում
ու թէտտիլէրի պիրէր պիրէր եաղմագ
ղաեէթլէ ուզուն օլաճագ տըր քի , գա-

լիքերէն ձերմէ ալմագտա վե սըգըշ-
աբըմագտա տըրլար: Պուշարտան թե-
էսսիւֆէ շաեան պիր չէյն սէյլէմէմիզ նե-
չէթ իտէր քի, հիւքիւմէթի սէնիէյի
տիւ շիւնտիւրմէյի տիր: Քէյլէլէր, եւ
Մանուրէն գորգուսուստան վե եւսոտ
քէնտիւրիւնի վիգաեէ իտէմէմէքտէ օլան
զապթիւթէլէրէ ատալէթլէրինտէն նաչի,
հիչ օլմագտա տօլտեքտան մէզ քիւր խըր.
սըյա եարտըմ իթմէքտէ տիրլէր:

ՊԱՊԸ ԶԱՊԹԻՅԷ

Տ'ւնքի կիւն սաաթ սէքիզտէ մու-
հաքէմէյէ կիթմիշ, վե սայիր տէֆալար
կիպի Մկրտիչ եպիսկոպոսու օրատա հա-
զըր պուլմուշուզ տուր:

Եարմ սաաթ սօնրա գօմիսիօն թե-
ձէմմիւ իթմիշ, վե թաարաֆը ախիւն-
տէն զուհուրա կէլէն միւսաատէ իւզէ-
րինէ, իքի եիւզ նէֆէր գատար տիյնէ-
յիճի հազըր պուլուստուղու հալտէ,
մուհաքէմէմիզէ պաշանըմըշ, վե եարմ
սաաթ գատար թաարաֆէյնտէն սէյլէ-
տիքլէրիմիզ տիյնէնիտիքտէն սօնրա, տի-
շարը չըգմամըշ, վե պիր խայի միւզա-
քէրաթ իւզէրինէ թէքրարէն չաղըմա-
մըզ լազըմ կէլմիշ, վե Մկրտիչ եպիսկո-
պոսա, զուհուրա կէլէն իտտաարնտա
հազգըր օլտուղու պէեանիյլէ հիւքմ
օլուսմուշ, վե իւզիւնձիւ արզու հալըմու-
հաքէմէսի իչին տախի բէնձէմպիւհ կիւ-
նիւ կիթմէմիզ ձայիզ կէօրիւլմիւշ տիւր:

Մկրտիչ եպիսկոպոսուն տիւնքի իտ-
տաար, Մանգուլմէմիզին 233 իւնձիւ նիւս-
խէսինտէքի Մըսըր մէքթուպու իլէ, 234
իւնձիւ նիւսխէսինտէքի Քեօթահեա ա-
ւաջնորդու Գեբ. Յօվսէփ եպիսկոպոս
մէքթուպունա գարշը եազմըշ, վե թա-
րաֆըմըզա կէօնտէրէքէ, նիզամնամէնին
թէքիզինձի պէնտի ահքեամընձա տէրձի-
նի իսթմիշ, վե տէրձիթմէտիկիմիզտէն,
12 ինձի պէնտին ահքեամընձա լազըմ կէ-
լէն ձէպայի նագտիւնին ալընմասընը իտտա
իլէմէքտէ, վե քէպալիք այնի նիյէթ իլէ
կէօնտէրմիշ օլտուղու պիր իքինձի մէք-
թուպու տէրձ իթմէտիկիմիզտէն տալա
իթմէքտէ իալ:

Հալ պու քի պիզ, պիրինձի մէքթու-
պունտա սըբազան Պատրիարք հայր հազ-
րէթլէրի, միւմայիլէյն Յօվսէփ եպիսկո-
պոս վե Արուս հանըմըն նամուսլարընա,
վե իքինձի մէքթուպունտա տախի, պիզ-
զաթ գօմիսիօնուն նամուստէնա թօքանըր
քէլմաթ պուլուստուղունտան, վե գէմմ
ու գատոհ տէրձ իլէյնէն պահս եւ մէք-
թուպու տէրձ իթմէք նիզամա մուղայիր
օլտուգտան պաշգա, իմգա սահիպինին չէ-
քէձէկի ձէգաեա զազէթանըն տախի միւշ-
թէրէք օլտուղունու պիտիկիմիզ ձիհէթ-
լէ, տէրձ իթմէյիպ, իլլա քէլմաթը
թահգիրիյէյի թասհիհ իթմէսինի քէն:

տույն խապէր վէրմիշ իտուկիմիզի արզ
ու իֆատէ իլլէտիկիմիզտէն, գօմիսիօն
թաարաֆնտան պիզէ հազգ վէրլմիշ, վե
մէրգուլմ եպիսկոպոս, նիզամըն խարիճին-
տէ պիր թազըմ լազըրտըրար սէյլէյէրէք
իտտաարնըր եէօրիւթմէք զայրէթինտէ
կէզմիշ իսէտէ, գօմիսիօն թաարաֆը ալի-
սինտէն, սէմի իթիպար օլուսմամըշ տըր-
Շիմտի ետըրն սաաթ սէքիզտէ թէք-
րարէն կիտիպ տիկէր արզու հալ իչին մու-
հաքէմէ օլմագտըշ:

Պիր գաշ տէֆա իլլաթար իթտիկիմիզ
կիպի, տիյնէմէյէ կէլէն զաթարա թէք-
րարէն իլլաթար իտէրիզ քի, տիյնէյիճիլէ-
րին գաթան լազըրտըրա գարըշմահա սէ-
լահիլէթլէրի օլմատըղընտան, անձագ
սիւքիւթ իւզըն տուրուպ տիյնէմէլէրի
ուսուլտէն տիր:

Պու պապտէ գօմիսիօն թաարաֆը ալի-
սինտէն, թաթթը-հիւմաեուսու ատա-
լէթնիւմուն ահքեամընձա, պէյլէ սլէ-
նի, եանի տիյնէյիճիլէր հազըր օլտուգ-
լարը հալտէ մուհաքէմէմիզէ պազըլմա-
սընա միւսաատէ պուլըրուլտուղունտան,
թէչէքքիւր իթտիկիմիզէ պէրապէր,
գահմէթ չէքիպտէ կէլէն տիյնէյիճիլէրէ
տախի իլհարը մէմուսնիյէթ իտէրիզ:

— Շիմտիյէ գատար եէնի պիր գարիտան
բաշա թայիլիննէ իրատէյի սէնիյէ պուլ-
րուլմատըղընտան իսթիլարաճ իլէ, պազը-
լար, պուլուստան սօնրա գարիտան բաշա-
լըլըն լաղվիլէ, շու մէմուրիյէթին պիր
մէձիլիս միստուսա իհալէ պուլըրուլմա-
ղընը իհթիմալտէն կէօրմէքտէ տիրլէր:

Մըսըր մէսէլէրի, հիւսնի սուրէթ
իւզըն թէսվիյէ օլուստուղունտան, լա-
զըմ կէլէն ֆէրմանը ալիլէրին թահսիլի-
լէ, նուպար բաշա հազընթլէրինն եւ-
զընտա Մըսըրա ալտէթ իտէձէկի մէմուլ
օլուսմագտա տըր:

— Տիւնքի կիւն վ. կաթուղիկոս հազ-
րէթլէրի սէմթի մէմուրիյէթինն եօլձու
օլմուշ օլուպ, վե տիւն ախշամտան պէ-
րու ֆէնա պիր ֆուրթունա տէվամ իթ-
մէքտէ օլտուղունտան, էկէր Պօղազտան
չըգտըրար իսէ, խայիլձէ սըգընթը չէքէ-
ձէքլէրի տիւ շիւնիւլմէքտէ տիր:

— . . . Միւլէլիլիշ.
Ֆիլիպէ 24 մարտ 1867.

Միզլէրին գալպլէրի տաեքմա ձիհանըն
մէտէնիյէթ ըուհունտա իլէրի կիթմէ-
սինէ խահիշկէր օլուպ, վե սայէի Սալ-
թանաթը սէնիյէտէ հիչ պիր քիմսէ պի-
լա միւքեաֆաթ գալմաեաձաղընա զազէ-
թայի միւթէպլէրինիզտէ տէֆաթլէ վազ
օլուսմուշ, վե ինքեար օլուսմագ պիր սա-
հիլիք օլտուղունա տէլիլի գալի օլմագ
իւզըն, պու կիւնլէրտէ պուլրատա օլան
սայրի իսալի միլէթլէրին չօզլուղունա
նիսպէթլէ, միլէթիմիզ ազլըգ օլտուղու

հալտէ, էհիլ քիթապէթ վե տիրայէթի
հազըրնտա մահրում գալմատըրը, Բապ-
պիմիզ թէալեա հազընթլէրի վիլնիյմէթի
պի միւնէթիմիզ բատիշահըմըգ էֆէնտի.
միզ հազընթլէրինի, սալթանաթը սէնիյ-
եէլէրինտէ տայիմ պի գարար պուլուր-
սուն, սուսուլթու թէպապի սալթա-
նաթ ալիլէլէրի հազըլարընտա, հէր պար-
շաեան պուլըրուլան ինայէթի միստուսա-
լարընը պիր շիւլպէսի տախի էրմէնի
միլէթի սատըգըմըղըն հազըլարընտա սէ-
զալար պուլըրուլա կէլտիկի էմր գահիւր
օլտուղու շուսուլթա մալիւմ տիւր քի,
Ֆիլիպէ սանձաղը թահրիւրաթ միւտիւրիւ-
մուալիլի ֆիւթուլմէթլու թագաորեան
կարապետ էֆէնտի ձէնապլէրինն իլլաթ-
պէի խամիսէ իհսան պուլըրուլմուշ օլտու-
ղունտան, միւմայիլէյն էֆէնտի քէնտի
լըրմէթինտէ սատագաթ իւզըն տէվամ
պիրլէ, ինշալաճ միլէթիմիզ հազըրնտա
օլան խայրխահըղընը պիր գաթ տահա-
արթըրըպ միլէթիմիզ տէլիգանլըլարը-
նա վե մէքթէպիմիզ շակիստանլէրինն պիր
հիւսնի իպրէթ օլմալէրի խուսուսինտէ
չէօհրէթ շուար զազէթանըզա իլան պուլ-
րուլմասը նիեազընտա իշար օլուստու:

— . . . Խմբագիր.
Ձեր 238 եւ 262 թիւ Մանգուլմէի էֆ-
քեար օրաթերթերուգ մէջը Չարսանձախի
համար հրատարակուած հետեւեալ յօդուած-
ները կարդացինք, 238 թիւ « մէմուրիյիզէ
կէօրէ, Չարսանձագաա պուլուստան ձաֆէր-
եան էֆէնտի ալլէհիստէ ֆուգարաեա դա-
տըրըգ իթմէք նիյէթիյլէ օրանըն միւտիր
էֆէնտիիլէ իլէ պիրլէյմէքտէ տիր ալլի բաթ-
րիքանէյէ թէչէքքինամէլէր կէլմիշ տիր: »
262 « ձաֆէրեան Գեորգ էֆէնտի քէնտի
թաարաֆնտան, զայրէթաէ գուսուր իթմէ-
տիկինի պէեան իլլէտիկի թագաորտէ, պու-
րատաքի Չարսանձագըլըրար իսէ մէրգուսուն
քէնտի իլլէրինն պէր թաարաֆ իլէ էօլիւր-
հիլիլէ մէշղուլ պուլուսմասընտան վե թէ-
հի եէրտէ 26 պին զուրուշ ալմըշ օլմասըն-
տան թէչէքքի իթմէքտէ տիրլէր: »

Այս մասին Բ. սըբազան Պատրիարք հօր
պատասխաններ եմ, չեմ զարմանար Չարսան-
ձախցիներուն այդ գանգատներուն վրայ, քա-
նի որ իրենց գործերը ի բնէ անտի անխո-
հեմ եւ անկարգ սկսեր են երբէք վախճանը
չի մտածելով: Առաջնոյն պատասխանել ար-
ժան չեմ դատեր, քանի որ խեղճերը այդ քա-
նի մը բան հազիւ գտեր են գանգատ ընելու
նրկորդին համար՝ որ այդ աեղի Չարսան-
ձախցիները գանգատեր են. որպէս թէ գոր-
ծեր ձգելով էօլիւրի առեւտրական գործե-
քով զբաղեր եմ, եւ թէ 26 հազար զուրուշ
տուած կըլլան մեզ ի զուր. զարմանալի զոր-
պարտութիւն, եթէ էօլիւր առած ըլլամ
ապրուստս ճարելու համար կը կարծեմ յան-
ցանք չիպիտի համարի, անոր համար որ եր-
կու երեք տարիէն ի վեր Խարքերդ եւ Չար-
սանձախ ազգին ծառայելովս մեծ փասնե-
րու հանդիպեցայ, մինչեւ անգամ ծախուցո

